

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

MOKSLAS • EKONOMIKA • SĄNGLAUDA

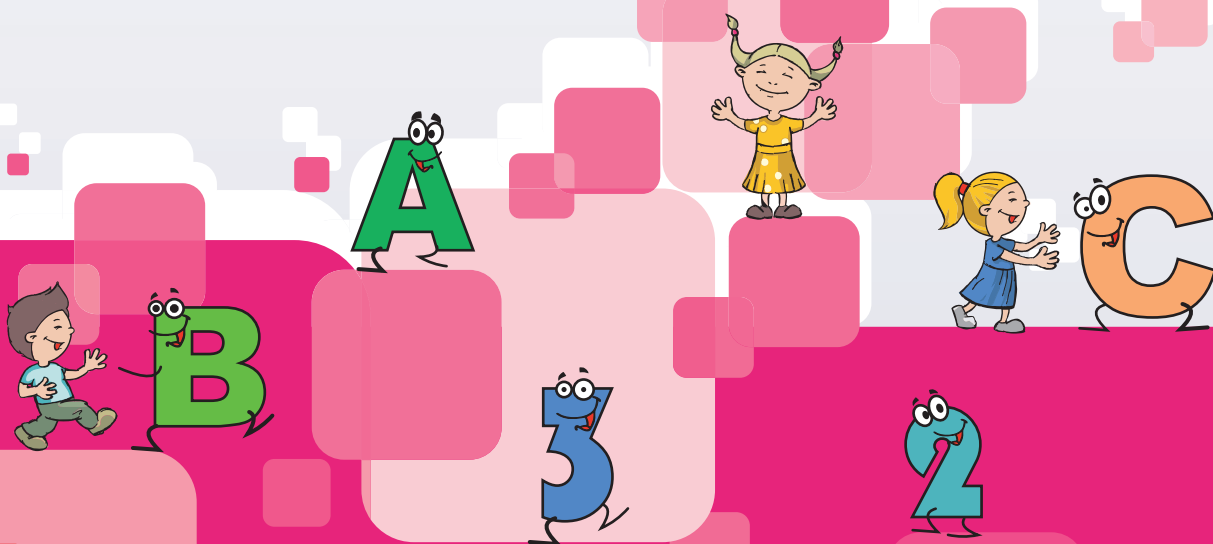
EUROPOS SĄJUNGA

Kuriame Lietuvos ateitį

Projektas
„Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir
įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas,
II etapas“ (kodas VP1-2.1-ŠMM-01-V-03-003)

Diagnosticinis mokymosi pasiekimų vertinimas 2 klasėje

METODINĖ MEDŽIAGA

Vilnius, 2015

Siekiant skatinti mokyklas labiau domėtis ankstyvąja diagnostika ir mokymosi problemų prevencija, laiku atsižvelgti į individualius mokinių ugdymosi poreikius ir diagnozuoti patiriamus mokymosi sunkumus, 2 klasės mokinių lietuvių kalbos mokymosi pasiekimų diagnostiniam vertinimui buvo parengti ir projekte dalyvaujančiose mokyklose 2013–2014 ir 2014–2015 mokslo metais išbandyti skaitymo (skaitomo testo supratimo) ir rašymo (raštingumo ir teksto kūrimo) gebėjimų vertinimui skirti diagnostiniai testai. Taip pat parengtos diagnostinės užduotys, skirtos įvertinti skaitymo (žodžių ir rišlaus teksto skaitymo balsu) ir rašymo (rašymo technikos, fonetinės ir morfologinės rašybos bei sakinio skyrybos) gebėjimus. Diagnostinių testų ir jų vertinimo instrukcijų pavyzdžiai bus paskelbti lietuvių kalbos gebėjimų ankstyvojo diagnostinio vertinimo programoje.

Ši metodinė medžiaga skirta pristatyti diagnostinių vertinimo užduočių, kurios nėra diagnostinių testų sudėtinė dalis, pavyzdžius.

Pradinių klasių mokytojams ši metodinė medžiaga padės įvertinti elementarius savo mokinių skaitymo ir rašymo gebėjimus, nuo kurių priklauso, ar sėkmingas bus tolesnis mokymasis.

Metodinę medžiagą sudaro:

- **skaitymo technikos pagrindų diagnostinio vertinimo įrankiai:**
 - žodžių skaitymo diagnostinio vertinimo metodika;
 - žodžių skaitymo diagnostinio vertinimo užduotis;
 - skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapas (1);
 - teksto skaitymo sklandumo ir raiškos diagnostinio vertinimo metodika;
 - teksto skaitymo sklandumo ir raiškos diagnostinio vertinimo užduotis;
 - skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapas (2);
- **rašymo pagrindų diagnostinio vertinimo įrankiai:**
 - rašymo technikos, rašybos ir sakinio skyrybos diagnostinio vertinimo metodika;
 - rašymo technikos, rašybos ir sakinio skyrybos diagnostinio vertinimo užduotis – diktantas;
 - rašymo technikos pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapas;
 - diktanto rezultatų (fonetinė ir morfologinė rašyba bei sakinio skyryba) fiksavimo ir vertinimo lapai (1 ir 2).

Kokie gebėjimai vertinami skaitymo technikos pagrindų diagnostinio vertinimo įrankiais?

1. Žodžių skaitymo (mokinys skaito garsiai) diagnostinio vertinimo užduotis, skirta įvertinti, ar 2 klasę baigiantis mokinys pažįsta visas raides, ar skaitydamas neskiemenuoja, kaip geba perskaityti įvairaus sudėtingumo žodžius, kaip ištaria garsus.
2. Rišlaus teksto skaitymo (mokinys skaito garsiai) diagnostinio vertinimo užduotis, skirta įvertinti skaitymo balsu sklandumą ir raišką, t. y. nustatyti, ar mokinys geba sklandžiai perskaityti trumpą nesudėtingą rišlų tekstą, atsižvelgdamas į skyrybos ženklus.

Kokie gebėjimai vertinami rašymo pagrindų diagnostinio vertinimo įrankiais?

1. Rašymo technikos, rašybos ir sakinio skyrybos diagnostinio vertinimo užduotis (vertinama pagal mokinių parašytą diktantą), skirta:
 - nustatyti, ar mokinys geba rašyti tvarkingai ir įskaitomai, ar taisyklingai rašo visas didžiąsias ir mažąsias lietuvių kalbos abėcėlės raides, ar taisyklingai jungia raides žodžiuose, ar laikosi eilučių bei paraščių ribų ir kt.;
 - įvertinti, ar mokinys geba taisyklingai užrašyti girdimą rišlų tekstą, taikydamas išmoktas esmines fonetinės (balsių ir priebalsių rašybos) ir morfologinės (asmenvardžių rašybos, nosinių raidžių rašybos) rašybos bei sakinio skyrybos (sakinio pradžios ir pabaigos, taško, klaustuko, šauktuko) taisykles.

ŽODŽIŲ SKAITYMO DIAGNOSTINIO VERTINIMO METODIKA

- 1.1. Kiekvieno mokinio pasiekimai vertinami individualiai.
- 1.2. Laikas – 5 minutės vienam mokiniui.
- 1.3. Reikalinga medžiaga:
 - 1.3.1. užduoties lapas su skaityti skirtais žodžiais (skirta mokiniui);
 - 1.3.2. **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapas (1)**, kuriame užfiksuotus rezultatus mokytojas naudoja skaitymo pasiekimų stebėsenai ir aptarimui su mokiniu ir jo tėvais (skirta mokytojui).
- 1.4. Pastabos
 - 1.4.1. Žodžių skaitymą balsu reikėtų organizuoti taip, kad mokiniai negirdėtų, kaip skaito kiti.
 - 1.4.2. Mokytojas iš anksto turi pasiruošti reikiamą **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapą (1)** kopijų skaičių, kad jų pakaktų kiekvieno klasės mokinio rezultatams surašyti.
 - 1.4.3. Mokytojas, naudodamasis toliau pateiktu pasvirusiu tekstu (žr. PRADŽIA), paaiškina mokiniui, kaip atlikti užduotį. Visą informaciją galima pakartoti iki trijų kartų.
 - 1.4.4. Užduoties lape atskirose eilutėse surašytos skaitytinų žodžių grupės iš anksto uždengiamos lapu. Prieš pradėdant mokiniui skaityti, mokytojas atidengia pirmą eilutę. Skaitydamas toliau, mokinys pats atidengia naują eilutę.
 - 1.4.5. Mokiniui skaitant žodžius, mokytojas **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lape (1)** iš karto fiksuoja jo žodžių skaitymo rezultatus: jeigu mokinys žodį perskaito teisingai, mokytojas prie šio žodžio dešinėje pusėje paliktame nenuspalvintame langelyje žymi pliuso ženklą (+), o jeigu perskaito neteisingai, mokytojas žymi minuso ženklą (–).
 - 1.4.6. Kai mokinys atlieka užduotį, mokytojas užbaigia vertinimą, peržvelgdamas visus skaitytus žodžius (jų šioje užduotyje iš viso yra 26).
- 1.5. Jeigu mokinys visus žodžius perskaito teisingai, jų neskiemenuodamas ir teisingai tardamas garsus, jis gauna 26 taškus (už kiekvieną žodį po vieną tašką). Mokytojas kiekvienoje eilutėje surinktų taškų skaičių fiksuoja lapo dešinėje esančiame taškų stulpelyje. Suskaičiavęs mokinio surinktus taškus, mokytojas užrašo, kiek taškų mokinys surinko.
- 1.6. Mokinio surinktų taškų sumą mokytojas gali susieti su atitinkamu **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lape (1)** esančiu pasiekimų lygio aprašymu (lapo apačioje pateiktoje lentelėje) ir nustatyti mokinio žodžių skaitymo pasiekimų lygį. Ši informacija naudinga tolesnei mokinio pasiekimų ir pažangos stebėsenai.

PRADŽIA. Patogiai pasodinęs mokinį dėmesio neblaškančioje patalpoje mokytojas jam individualiai paaiškina užduoties atlikimo eigą:

Parodysiu tau žodžius, kuriuos turėsi perskaityti garsiai. Kai kurie žodžiai yra lengvesni, kiti šiek tiek sudėtingesni. Pasistenk perskaityti visus žodžius. Jeigu tau nepavyks perskaityti kurio nors žodžio, praleisk jį ir skaityk toliau. Kai parodysiu tau žodžius, skaityk juos iš eilės: pradžioje pirmoje eilutėje, paskui antroje ir taip toliau, kol perskaitysi visus žodžius.

Ar prieš pradėdama (-s) skaityti turi klausimų?

- 1.7. Jeigu mokinys turi klausimų, mokytojas į juos atsako. Tuomet mokytojas parodo lapą su žodžiais ir jį uždengia, palikdamas tik pirmą eilutę. Mokinys pradeda skaityti. Toliau skaitydamas mokinys pats iš eilės atidengia po vieną eilutę. Jeigu mokiniui nepavyksta perskaityti žodžio, mokytojas pasako: *Skaityk kitą žodį.*

Diagnosticinio vertinimo užduotis: Perskaityk garsiai visus žodžius kiekvienoje eilutėje. Neskubėk, stenkis kiekvieną žodį ištarti aiškiai ir suprantamai. Pasitaisyk, jeigu suklydai.

1. Tu, man.
2. Lova, pasaka.
3. Katė, melas, pelėda.
4. Gitara, ežys, pūga, kalakutas.
5. Ropė, vazų, žąsis.
6. Vaikas, muilas, eilė.
7. Lempa, klaustukas, vabzdys.
8. Liūtas, kriaušė, čiuožia.
9. Dzingisi, cechas, džiunglės.

SKAITYMO TECHNIKA. ŽODŽIŲ SKAITYMAS

SKAITYMO PASIEKIMŲ FIKSAVIMO IR VERTINIMO LAPAS (1)

Mokyklos
pavadinimas

Klasė

Mokinio
numeris
dienyne

Iš viso mokinys gali surinkti 26 taškus (nes yra 26 žodžiai). Už kiekvieną teisingai (neskiemenuojant ir taisyklingai tariant garsus) perskaitytą žodį mokinys gauna 1 tašką.

Nr.	Taisyklė	Vertinimas: perskaitė teisingai (+); perskaitė neteisingai (–)				Taškai
1.	Perskaito viensiemenius žodžius.	Tu	man			(2)
2.	Perskaito atvirų skiemenų žodžius.	Lova	pasaka			(2)
3.	Perskaito žodžius su balsiais e ir é.	Katė	melas	pelėda		(3)
4.	Perskaito žodžius su ilgaisiais ir trumpaisiais balsiais.	Gitara	ežys	pūga	kalakutas	(4)
5.	Perskaito žodžius su nosinėmis raidėmis.	Ropė	vazų	žąsis		(3)
6.	Perskaito žodžius su dvibalsiais.	Vaikas	muilas	eilė		(3)
7.	Perskaito žodžius su priebalsių samplaika.	Lempa	klaustukas	vabzdys		(3)
8.	Perskaito žodžius su minkštumo ženklu prieš balsį ir dvibalsį.	Liūtas	kriaušė	čiuožia		(3)
9.	Perskaito žodžius su priebalsiais dz, dž ar ch.	Dzingsi	cechas	džiunglės		(3)
Mokinys surinko _____ taškus (-ų).						

Mokiniui atlikus užduotį, susiekite jo žodžių skaitymo rezultatus su lygių lentelės aprašais ir pažymėkite varnelę (✓), kuris aprašas geriausiai atitinka mokinio pasiekimus.

☐	Aukštesnysis (24–26)	Taisyklingai taria visus garsus*. Teisingai perskaito visus žodžius. Skaito neskiemenuodamas. Gali pasitaikyti 1–2 klaidos.
☐	Pagrindinis (20–23)	Pažįsta visas didžiąsias ir mažąsias lietuvių kalbos abėcėlės raides, tačiau kartais suklysta tardamas tomis raidėmis žymimus garsus. Gali pasitaikyti žodis, kurį perskaito skiemenimis.
☐	Patenkinamas (16–19)	Pažįsta beveik visas didžiąsias ir mažąsias lietuvių kalbos abėcėlės raides, dažnai suklysta tardamas tomis raidėmis žymimus garsus. Sudėtingesnius žodžius skaito skiemenimis.
☐	Nepasiektas patenkinamas (0–15)	Pažįsta beveik visas didžiąsias ir mažąsias lietuvių kalbos abėcėlės raides, tačiau klysta jungdamas garsus. Skaito skiemenuodamas. Pasitaiko vienas du lengvesni žodžiai, kuriuos perskaito neskiemenuodamas.

*Išskyrus tuos atvejus, kai mokinys turi logopedinių sutrikimų.

TEKSTO SKAITYMO SKLANDUMO IR RAIŠKOS DIAGNOSTINIO VERTINIMO METODIKA

- 2.1. Kiekvieno mokinio pasiekimai vertinami individualiai.
- 2.2. Laikas – 10 minučių vienam mokiniui.
- 2.3. Reikalinga medžiaga:
 - 2.3.1. užduoties lapas su skaityti skirtu rišliu tekstu (skirta mokiniui);
 - 2.3.2. **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapas (2)**, kuriame užfiksuotus rezultatus mokytojas naudoja skaitymo pasiekimų stebėsenai ir aptarimui su mokiniu ir jo tėvais (skirta mokytojui).
- 2.4. Pastabos
 - 2.4.1. Teksto skaitymą balsu reikėtų organizuoti taip, kad mokiniai negirdėtų, kaip skaito kiti.
 - 2.4.2. Mokytojas iš anksto turi pasiruošti reikiamą **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapą (2)** kopijų skaičių, kad jų pakaktų kiekvieno klasės mokinio rezultatams surašyti.
 - 2.4.3. Mokytojas, naudodamasis toliau pateiktu pasvirusiu tekstu (žr. PRADŽIA), paaiškina mokiniui, kaip atlikti užduotį. Visą informaciją galima pakartoti iki trijų kartų.
 - 2.4.4. Mokiniui skaityti pateikiamas užduoties lape rėmeliuose išspausdintas tekstas.
 - 2.4.5. Mokiniui skaitant tekstą, mokytojas skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lape (2) iš karto fiksuoja jo teksto skaitymo rezultatus: kiekvienoje skaitymo gebėjimų grupėje (skaitymo sklandumas; mokėjimas skaityti balsu; skaitymo raiška) pasirinkdamas vieną kriterijų, kuris geriausiai atitinka mokinio gebėjimą, ir pažymėdamas jį pliuso ženklu (+).
 - 2.4.6. Kai mokinsys atlieka užduotį, mokytojas užbaigia vertinimą, peržvelgdamas visas teksto skaitymo gebėjimų grupes ir nuspręsdamas, kiek taškų mokinsys surinko kiekvienoje gebėjimų grupėje (taškų stulpelyje apibraudamas tinkamą skaičių nuo 0 iki 3).
 - 2.4.7. Suskaičiavęs mokinio surinktus taškus, mokytojas užrašo, kiek taškų mokinsys surinko. Jeigu mokinsys visą tekstą perskaito tinkamai, jis gauna 9 taškus (po 3 taškus kiekvienoje gebėjimų grupėje).
- 2.5. Mokinio surinktų taškų sumą mokytojas gali susieti su atitinkamu **skaitymo pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lape (2)** esančiu pasiekimų lygio aprašymu (lapo apačioje pateiktoje lentelėje) ir nustatyti mokinio teksto skaitymo pasiekimų lygį. Ši informacija naudinga tolesnei mokinio pasiekimų ir pažangos stebėsenai.

PRADŽIA. Patogiai pasodinęs mokinį dėmesio neblaškančioje patalpoje mokytojas jam individualiai paaiškina vertinimo eigą:

Parodysiu tau tekstą, kurį turėsi perskaityti garsiai. Kai kurie žodžiai tekste yra lengvesni, kiti šiek tiek sudėtingesni. Pasistenk perskaityti visą tekstą sakiniais. Stenkis taisyklingai ir aiškiai tarti garsus, skaityk sklandžiai ir su intonacija. Atkreipk dėmesį į ženklus sakinio gale. Ar prieš pradėdama (-s) skaityti turi klausimų?

- 2.6. Jeigu mokinsys turi klausimų, mokytojas į juos atsako. Tuomet atverčia lapą su tekstu ir mokinsys tekstą skaito garsiai. Jeigu mokiniui nepavyksta perskaityti kurio nors žodžio iš trijų kartų, mokytojas pasako: *Skaityk toliau.*

SKAITYMO TECHNIKA. TEKSTO SKAITYMO SKLANDUMAS IR RAIŠKA

Diagnosticinio vertinimo užduotis: Perskaityk šį tekstą garsiai. Stenkis skaityti sklandžiai ir raiškiai. Atkreipk dėmesį į ženklus sakinių gale. Neskubėk, stenkis kiekvieną sakinį ištarti aiškiai ir suprantamai.

Vieną kartą gyveno miške meškutė. Ir ne šiaip sau meškutė lepečkutė, o meškų meškiausia smaližė.

Ką ji mėgo visų labiausiai? Cukrų? Ne, ne cukrų. Tais laikais cukraus dar niekas negamino. Gal saldinius? Bet miške saldinių niekas neturėjo. Tai ką gi ji mėgo? Ak, taip! Meškutė labai mėgo medų!

Vytautas Kandrotas, „Meškų pasakos“, Kaunas: Terra publica, 2009.

SKAITYMO TECHNIKA. TEKSTO SKAITYMO SKLANDUMAS IR RAIŠKA

SKAITYMO PASIEKIMŲ FIKSAVIMO IR VERTINIMO LAPAS (2)

Mokyklos
pavadinimas

Klasė

Mokinio
numeris
dienyne

Kiekvienoje skaitymo gebėjimų grupėje (**skaitymo sklandumas, mokėjimas skaityti balsu, skaitymo raiška**) pasirinkite vieną kriterijų, kuris geriausiai atitinka mokinio gebėjimą, ir pažymėkite jį pliuso ženklu (+).

	Taškai	Vertinimo kriterijai	(+)
Skaitymo sklandumas	3	Sklandžiai skaito tekstą.	
	2	Skaito tekstą dviejų trijų žodžių junginiais, kartais sklandžiai perskaito visą sakinį. Gali sustoti, skaitydamas sunkiau skaitomą žodį, skaityti pažodžiui.	
	1	Tekstą skaito žodžiais, kartais skienuodamas, kai kuriuos žodžius perskaito neteisingai.	
	0	Skaito skienuodamas. Daugelį žodžių perskaito neteisingai.	
Mokėjimas skaityti balsu	3	Pagal žodžių tarimą galima numanyti, kad mokinys suvokia skaitomų žodžių prasmę. Tinkamai kirčiuoja žodžius, kirčiuotas skienuo aiškiai girdimas.	
	2	Taisyklingai skaito žodžius, jaučia atskirų žodžių ribas. Gali padaryti vieną dvi klaidas, tardamas kirčiuotą skienu.	
	1	Skaitydamas žodžius, kartais juos skienuoja. Keletą žodžių gali skaityti vieną po kito, jų neatskirdamas. Dėl to neaiškus kirčiuotas skienu.	
	0	Skaito žodžius skienuodamas vieną po kito, jų neatskirdamas. Dėl to neaiškus kirčiuotas skienu. Sunku suprasti skaitomą tekstą.	
Skaitymo raiška	3	Skaito tekstą, atsižvelgdamas į sakinių skyrybos ženklus. Skaitydamas nuspėja kūrinio nuotaiką ir pritaiko tinkamą intonaciją. Sakinio gale nuleidžia balsą ir daro pauzę. Stabteli sakinyje po kablelio. Pasirenka tinkamą balso intonaciją, skaitydamas sakinius su klaustuku ir šauktuku.	
	2	Daugelį sakinių skaito, atsižvelgdamas į sakinio skyrybos ženklus. Stengiasi nuspėti kūrinio nuotaiką ir bando pritaikyti tinkamą intonaciją, tačiau gali būti klaidų. Gali stabtelėti sakinyje po kablelio. Skaito tinkamai intonuodamas sakinius su klaustuku ir (ar) šauktuku, tačiau gali pasitaikyti viena dvi klaidos.	
	1	Gali perskaityti vieną du sakinius, darydamas pauzę sakinio gale, kai yra taškas.	
	0	Skaito, neatsižvelgdamas į sakinio skyrybos ženklus, neintonuodamas.	
Mokinio surinktų taškų suma _____.			

Mokiniui atlikus užduotį, susiekite jo žodžių skaitymo rezultatus su lygių lentelės aprašais ir pažymėkite varnelę (✓), kuris aprašas geriausiai atitinka mokinio pasiekimus.

☐	Aukštesnysis (8–9)	Sklandžiai skaito tekstą, atsižvelgdamas į sakinių skyrybos ženklus. Tinkamai intonuoja. Tinkamai kirčiuoja žodžius, kirčiuotas skienuo aiškiai girdimas.
☐	Pagrindinis (5–7)	Skaito tekstą dviejų trijų žodžių junginiais, kartais sklandžiai perskaito visą mintį. Gali sustoti, skaitydamas nežinomą arba sunkiau skaitomą žodį, keletą teksto fragmentų gali skaityti pažodžiui. Skaitydamas tekstą, mokinys daro pauzę sakinio gale, teisingai perskaito sakinius su klaustuku ir (ar) šauktuku. Taisyklingai skaito žodžius, jaučia atskirų žodžių ribas.
☐	Patenkinamas (2–4)	Tekstą skaito žodžiais, kartais skienuodamas. Kai kuriuos sudėtingesnius žodžius perskaito neteisingai. Retai perskaito sakinį, atsižvelgdamas į sakinio skyrybos ženklus. Keletą žodžių gali skaityti vieną po kito, jų neatskirdamas. Dėl to neaiškus kirčiuotas skienu.
☐	Nepasiektas patenkinamas (0–1)	Skaito žodžius skienuodamas vieną po kito, jų neatskirdamas, dėl to neaiškus kirčiuotas skienu. Daugelį žodžių perskaito neteisingai. Sunku suprasti skaitomą tekstą. Neatsižvelgia į sakinio skyrybos ženklus. Skaito neintonuodamas. / Teksto neskaito.

RAŠYMO PASIEKIMŲ DIAGNOSTINIO VERTINIMO METODIKA

- 3.1. Visos klasės mokinių pasiekimai tikrinami vienu metu.
- 3.2. Laikas – 1 pamoka (45 minutės).
- 3.3. Reikalinga medžiaga:
 - 3.3.1. užduočiai atlikti skirtas sąsiuvinis ar sąsiuvinio lapas (skirtas mokiniui);
 - 3.3.2. rašymo technikos, rašybos ir sakinio skyrybos diagnostinio vertinimo užduotis: diktantas (skirta mokytojui, kuris diktuos);
 - 3.3.3. **rašymo technikos pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapas** ir **diktanto rezultatų fiksavimo ir vertinimo lapai** (1–2), kuriuos mokytojas naudoja rašymo rezultatų stebėsenai ir aptarimui su mokiniu ir jo tėvais (skirta mokytojui).
- 3.4. Pastabos
 - 3.4.1. Mokytojas iš anksto turi pasiruošti reikiamą **rašymo technikos pasiekimų fiksavimo ir vertinimo lapų** ir **diktanto rezultatų fiksavimo ir vertinimo lapų** (1–2) kopijų skaičių, kad jų pakaktų kiekvieno klasės mokinio rezultatams surašyti.
 - 3.4.2. Mokytojas mokiniams garsiai perskaito pasvirusiu šriftu (žr. PRADŽIA) užrašytą tekstą, paaiškindamas, kaip atlikti užduotį. Visą informaciją galima pakartoti iki trijų kartų.
 - 3.4.3. Kai mokiniai atlieka užduotį, mokytojas surenka ir ištaiso jų darbus, **diktanto rezultatų fiksavimo ir vertinimo lapuose** pažymėdamas, kokias klaidas padarė kiekvienas mokinis. Suskaičiavęs mokinio klaidas, mokytojas tam skirtose vietose atskirai įrašo jo padarytų fonetinės ir morfologinės rašybos bei sakinio skyrybos klaidų skaičių.
 - 3.4.4. Atsižvelgdamas į **diktanto rezultatų fiksavimo ir vertinimo lapuose** užfiksuotą fonetinės ir morfologinės rašybos bei sakinio skyrybos klaidų kiekį ir pasinaudodamas pasiekimų lygių aprašymais (11 p. pateiktoje lentelėje), mokytojas gali nustatyti mokinio diktanto rašymo pasiekimų lygį. Ši informacija naudinga tolesnei mokinio pasiekimų ir pažangos stebėsenai.

PRADŽIA. Pasirengusiems rašyti diktantą klasės mokiniams mokytoja paaiškina, kaip viskas vyks:

Šiandien jūs rašysite diktantą. Tai yra tokia užduotis, kai mokiniai užrašo mokytojo skaitomus sakinius. Kiekvienas turite lapą (arba sąsiuvinį, o jame yra puslapiai) su eilutėmis, kuriose rašysite diktantą.

Pirmiausia aš perskaitysiu visą diktantą. Jūs atidžiai klausysitės. Tada skaitysiu po vieną sakinį. Kiekvieną sakinį diktuosiu po tris kartus. Pirmą kartą atidžiai klausysitės. Kai skaitysiu antrą kartą, diktuosiu po vieną žodį, o jūs rašysite. Kai skaitysiu trečią kartą, jūs pasitikrinsite, kaip parašėte sakinį. Po to diktuosiu kitus sakinius ta pačia tvarka. Kai parašysite visus diktanto sakinius, galėsite tyliai perskaityti visą savo diktantą, ir, jeigu reikės, ištaisysite klaidas. Kai perskaitysite jį, dar kartą visą diktantą garsiai skaitysiu aš. Man skaitant, jūs kartu skaitysite tyliai, dar kartą pasitikrinsite, ir, jeigu reikės, ištaisysite klaidas. Kuomet baigsite, ramiai palaukite, kol aš paimsiu jūsų darbą.

Jeigu suabejosite, kaip rašyti kurį nors žodį, kelkite žodžiui klausimą ir taikykite žinomą taisyklę, prisiminkite įsimintinos rašybos žodžius. Nepamirškite kiekvieną sakinį pradėti rašyti didžiąja raide, o sakinio pabaigoje parašyti reikiamą skyrybos ženklą.

Ar turite klausimų?

- 3.5. Jeigu mokiniai turi klausimų, mokytoja į juos atsako.

RAŠYMAS. RAŠYMO TECHNIKA, RAŠYBA IR SAKINIO SKYRYBA

Diagnosticinio vertinimo užduotis: diktantas. Atidžiai klausykitės ir užrašykite mokytojo skaitomus sakinius. Rašykite aiškiai ir įskaitomai. Taikykite išmoktas taisykles. Pasitikrinkite.

Išaušo rytas. Sode dūzgia bičių avilys. Padangėje čirena vikruolis vyturėlis. Pievoje mūkia karvutė Margė. Link tvenkinio krypuoja žąsiukai. Keldamas kojas po rasą braidžioja gandrai. Bus puiki diena! Bunda ir Deimantė. Šiandien jos laukia daug darbų. Ar spės paskaityti knygą?

RAŠYMAS. RAŠYMO TECHNIKA, RAŠYBA IR SAKINIO SKYRYBA

RAŠYMO TECHNIKOS PASIEKIMŲ FIKSAVIMO IR VERTINIMO LAPAS

Rašymo techniką rekomenduojama vertinti naudojant mokinių rašytą diktantą, nes diktuojamą tekstą mokiniai paprastai rašo daug tvarkingiau ir gražiau, negu laisvai kurdami pasakojimą.

Mokyklos
pavadinimas

Klasė

Mokinio
numeris
dienyne

Eil. nr.	Vertinimo aspektas	Vertinimas 2, 1, 0 (2 – aukščiausias įvertinimas; 0 – žemiausias)
1.	Rašo tvarkingai, įskaitomai.	
2.	Taisyklingai rašo didžiąsias rašytines lietuvių kalbos abėcėlės raides.	
3.	Taisyklingai rašo mažąsias rašytines lietuvių kalbos abėcėlės raides.	
4.	Taisyklingai jungia raides žodžiuose.	
5.	Rašydamas žodžius palieka tarpelius tarp žodžių.	
6.	Pradedą rašyti pirmąją eilutę atitraukdamas toliau nuo krašto.	
7.	Rašydamas laikosi eilučių ribų.	
8.	Rašydamas laikosi paraščių ribų.	

*Rašymo technika lygiais nevertinama. Rašymo technikos rezultatai nejtraukiami į bendrą mokinio gebėjimų vertinimą, tačiau rezultatai panaudojami tolesniam ugdymo proceso planavimui ir tobulinimui.

Išvados ir rekomendacijos:

RAŠYMAS. RAŠYMO TECHNIKA, RAŠYBA IR SAKINIO SKYRYBA

DIKTANTO REZULTATŲ FIKSAVIMO IR VERTINIMO LAPAS (1)

Mokyklos
pavadinimas

Klasė

Mokinio
numeris
dienyne

Tikrindamas mokinio parašytą diktantą, mokytojas lentelėje surašytuose žodžiuose gali pabraukti klaidingas vietas.

Eil. nr.	Tikrinama taisyklė	Žodžiai diktante	Klaidų skaičius
FONETINĖ RAŠYBA			
1.	Ar nepraleidžia raidžių		
2.	Ar nesukeičia raidžių vietomis		
3.	i, y rašyba u, ū rašyba	Rytas, dūzgia, bičių, avilys čirena, vikruolis, vyturėlis, mūkia, karvutė, link, tvenkinio, krypuoja, žąsiukai, bus, puiki, bunda, paskaityti, knygą.	
4.	ė, e rašyba	Čirena, vyturėlis, karvutė, Margė, tvenkinio, keldamas, Deimantė spės, drauge.	
5.	ie, ei rašyba	Pievoje, diena, šiandien, Deimantė.	
6.	uo rašyba	Vikruolis, krypuoja.	
7.	ai, au, ui rašyba	Išaušo, braidžioja, puiki, laukia, daug, paskaityti.	
8.	Žodžių su panašiai skambančiais priebalsiais – k ir g, p ir b, t ir d, ž ir š – rašyba (nėra priebalsių supanašėjimo)	Išaušo, rytas, sode, dūzgia, bičių, padangėje, vyturėlis, pievoje, mūkia, karvutė, Margė, link, tvenkinio, vikruolis, krypuoja, žąsiukai, aukštai, keldamas, kojas, po, braidžioja, gandrai, bus, puiki, diena, bunda, Deimantė, šiandien, laukia, daug darbų, spės, paskaityti, knygą.	
9.	Žodžių su minkštumo ženklų rašyba	Bičių, tvenkinio, žąsiukai, braidžioja.	
10.	Žodžių su j rašyba	Kojas, jos.	
11.	Žodžių su priebalsių samplaikomis rašyba	Dūzgia, padangėje, karvutė, Margė, link, tvenkinio, krypuoja, keldamas, braidžioja, gandrai, bunda, Deimantė šiandien, darbų, spės, paskaityti, knygą.	
12.	Žodžių su dž rašyba	Braidžioja.	
Fonetinės rašybos klaidų skaičius			
MORFOLOGINĖ RAŠYBA			
13.	Veiksmažodžių, kurie atsako į klausimą <i>ką veikia?</i> , rašyba	Dūzgia, čirena, mūkia, krypuoja, braidžioja, bunda, laukia.	
14.	Žodžių, kurie atsako į klausimą <i>ką?</i> , rašyba	Rasą, knygą.	
15.	Žodžių, kurie atsako į klausimą <i>ko?, kieno?</i> , rašyba	Bičių, darbų.	
16.	Žodžių, kurie atsako į klausimą <i>kur?</i> , rašyba	Padangėje, pievoje.	
17.	Įsidėmėtinų rašybos žodžių rašyba	Žąsiukai, šiandien.	
18.	Asmenvardžių rašyba	Margė, Deimantė.	
Morfologinės rašybos klaidų skaičius			

RAŠYMAS. RAŠYMO TECHNIKA, RAŠYBA IR SAKINIO SKYRYBA

DIKTANTO REZULTATŲ FIKSAVIMO IR VERTINIMO LAPAS (2)

Eil. nr.	Tikrinama taisyklė	Klaidų skaičius
SAKINIO SKYRYBA		
19.	Didžioji raidė sakinio pradžioje	
20.	Taškas sakinio gale	
21.	Klaustukas sakinio gale	
22.	Šauktukas sakinio gale	
Sakinio skyrybos klaidų skaičius		

Po patikrinimo susiekite mokinio diktanto rašymo rezultatus su lentelėje pateikiamais pasiekimų lygių aprašais ir pažymėkite varnelę (✓), kuris aprašas geriausiai atitinka mokinio pasiekimus.

☐	Aukštesnysis lygis	Fonetinė rašyba Padaro vieną atsitiktinę klaidą iš tikrinamų atvejų. Morfologinė rašyba Padaro vieną atsitiktinę klaidą iš tikrinamų atvejų. Sakinio skyryba Sakinius pradeda rašyti didžiąja raide, taisyklingai užrašo visus sakinio skyrybos ženklus. Gali būti viena klaida.
☐	Pagrindinis lygis	Fonetinė rašyba Padaro vieną sisteminę klaidą ir vieną dvi atsitiktines klaidas arba dvi tris atsitiktines klaidas iš tikrinamų atvejų. Morfologinė rašyba Padaro vieną sisteminę klaidą ir vieną dvi atsitiktines klaidas arba dvi tris atsitiktines klaidas iš tikrinamų atvejų. Sakinio skyryba Užrašydamas sakinius neparašo ? arba ! Atsitiktinai suklysta, pradėdamas rašyti sakinį ne didžiąja raide, arba neparašo taško sakinio gale.
☐	Patenkinamas lygis	Fonetinė rašyba Padaro dvi sistemines ir vieną dvi atsitiktines klaidas arba keturias penkias atsitiktines klaidas iš tikrinamų atvejų. Morfologinė rašyba Padaro dvi sistemines ir vieną dvi atsitiktines klaidas arba keturias penkias atsitiktines klaidas iš tikrinamų atvejų. Sakinio skyryba Užrašydamas sakinius neparašo ? ir ! Klysta, pradėdamas sakinį rašyti ne didžiąja raide ir (ar) neparašydamas taško sakinio gale.
☐	Nepasiektas patenkinamas lygis	Fonetinė rašyba Padaro daugiau kaip dvi sistemines ir vieną dvi atsitiktines klaidas arba daugiau kaip penkias atsitiktines klaidas iš tikrinamų atvejų. Morfologinė rašyba Padaro daugiau kaip dvi sistemines ir vieną dvi atsitiktines klaidas arba daugiau kaip penkias atsitiktines klaidas iš tikrinamų atvejų. Sakinio skyryba Užrašydamas sakinius neparašo ? ir ! Klysta, pradėdamas sakinį rašyti ne didžiąja raide ir (ar) neparašydamas taško sakinio gale.

Sisteminė klaida – tos pačios rūšies klaida, pasikartojanti daugiau negu vieną kartą.
Atsitiktinė klaida – viena tos pačios rūšies klaida.

Projekto vykdytojas – Nacionalinis egzaminų centras
Projekto II-ojo etapo trukmė:
2012 m. spalio 12 d. – 2015 m. lapkričio 14 d.

Projekto tikslas – spręsti aktualius ugdymo kokybės gerinimo klausimus plečiant Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų ir mokytojų galimybes ir gebėjimą objektyviau vertinti mokinių mokymosi pasiekimus, užtikrinti geresnį grįžtamąjį ryšį ugdymo procese ir tiksliau įsivertinti mokyklos bei mokytojų darbo veiksmingumą.

Projekto paskirtis – plėtoti vertinimo bei įsivertinimo galimybes ir gebėjimus šalies bendrojo ugdymo mokyklose.

ANKSTYVOJO DIAGNOSTINIO MOKYMOSI PASIEKIMŲ VERTINIMO TIKSLAI

- Skatinti švietimo bendruomenę siekti geresnių mokymosi pasiekimų ir pažangos nuo pat pirmųjų mokymosi mokykloje metų.
- Atkreipti švietimo bendruomenės dėmesį į pirmąjį pradinio ugdymo programos koncentrą (1–2 kl.) ir šiuo mokymosi laikotarpiu besiformuojančius kalbinio bei matematinio raštingumo pagrindus.
- Paskatinti mokyklas ir mokytojus domėtis ankstyvąja mokymosi pasiekimų diagnostika ir mokymosi sunkumų prevencija.
- Skatinti mokyklas ir mokytojus atsižvelgti į individualius mokinių ugdymosi poreikius ir laiku suteikti tinkamą pagalbą.
- Paskatinti mokyklas atsakingai kurti mokinių pasiekimų vertinimo sistemą ir užtikrinti visų vertinimo rūšių dermę.
- Skatinti mokytojus tikslingai taikyti diagnostinę mokinių pasiekimų vertinimą ir atitinkamai tikslingai keisti ugdymo praktiką.
- Pratinti mokinius domėtis savo mokymosi pasiekimais, kelti sau aukštus mokymosi tikslus, formuoti atsakomybės už savo mokymąsi jausmą ir sąmoningai mokytis MOKYTIS.
- Esminis ankstyvojo diagnostinio vertinimo tikslas – mokymosi sunkumų, problemų ir nesėkmių prevencija.

Projekto sukurti produktai taps bendros suderinto vertinimo sistemos dalimi. Bendradarbiaujant su švietimo politikais ir specialistais, tariantis su savivaldybių ir mokyklų atstovais, bus ieškoma kelių ir būdų, kaip padėti mokykloms kryptingai keisti vertinimo kultūrą.

Projekto vadovė Eglė Melnikė
Moksliniai vadovai:
dr. Pranas Gudynas
dr. Daiva Bigelienė

Daugiau informacijos: www.nec.lt
Standartizuoti testai ir programos NEC
interneto svetainėje: <http://nec.lt>

NACIONALINIS EGZAMINŲ CENTRAS
Adresas: Katkauskio g. 44, LT-09217 Vilnius
Telefonas (8 5) 275 6180, faksas (8 5) 275 2268,
el. paštas centras@nec.lt